

KARTA PRZEDMIOTU

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Pedagogika z elementami dydaktyki
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Pedagogy with the elements of the didactics
Kierunek studiów	Teologia kurs A
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	Jednolite magisterskie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	teologia
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Ks. prof. dr hab. Marian Nowak
---	--------------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	30+30= 60	I i II (V i VI)	6
konwersatorium	-	-	
ćwiczenia	-	-	
laboratorium	-	-	
warsztaty	-	-	
seminarium	-	-	
proseminarium	-	-	
lektorat	-	-	
praktyki	-	-	
zajęcia terenowe	-	-	
pracownia dyplomowa	-	-	
translatorium	-	-	
wizyta studyjna	-	-	

Wymagania wstępne	Zaliczenie 1 Modułu (filozoficznego) dla kierunku Teologia
-------------------	--

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

Wykład stawia sobie jako cele: dostarczenie podstawowej wiedzy z zakresu pedagogiki (zwłaszcza ujmowanej jako pedagogika ogólna), rozbudzenie wrażliwości na problemy wychowania i nauczania oraz wskazanie na podstawowe sposoby i trendy badań pedagogicznych; wprowadza w mapę sytuacyjną współczesnych nurtów, koncepcji, stanowisk, dziedzin i problemów w pedagogice, wskazując na ich zaplecze językowe, filozoficzne i teoretyczne.
<i>W zakresie umiejętności operacyjnych</i> , student powinien potrafić nazywać, kategoryzować i definiować poszczególne zjawiska edukacyjne i zauważać ich konteksty teoretyczne i praktyczne – głównie związane z praktyką wychowania chrześcijańskiego, a także diagnozować, ewaluować i opracowywać programy i projekty własnej i instytucjonalnej działalności edukacyjnej realizowanej głównie w ramach duszpasterstwa.
<i>W zakresie umiejętności nieoperacyjnych</i> powinien nabyć zdolności interpretowania i analizowania zjawisk edukacyjnych, doceniania roli poszczególnych elementów składowych i środowisk procesu wychowawczego (w tym rodziny, szkoły, parafii, itp.), rozumienia aktualnej rzeczywistości

wychowania i nauczania w całej jej złożoności. Powinien charakteryzować się krytyczną świadomością zwłaszcza wobec potocznych, ideologicznych i uproszczonych ujęć rzeczywistości wychowania, doceniać rolę wiedzy teoretycznej w praktycznej działalności edukacyjnej.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_10	zna proces i uwarunkowania rozwoju religijno-duchowego oraz jego zagrożenia	H2A_W04
W_11	ma pogłębioną znajomość współczesnego nauczania Kościoła katolickiego; zna także katolicką naukę społeczną	H2A_W06 S2A_W04
W_19	ma rozszerzoną wiedzę o człowieku jako twórcy kultury, pogłębioną w zakresie aktywności religijnej człowieka oraz zna wybrane koncepcje człowieka i świata oraz rozumie interakcje pomiędzy wiarą a rozumem	H2A_W04 S2A_W05
UMIEJĘTNOŚCI		
U_03	posiada podstawowe umiejętności badawcze w zakresie dyscyplin pomocniczych teologii	H1A_U02 S1A_U03
U_04	posiada umiejętność interpretowania podstawowych źródeł teologicznych, z wykorzystaniem tekstów obcojęzycznych	H2A_U01 H2A_U02 H2A_U09
U_16	potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych, ze specjalistami z zakresu teologii oraz filozofii, historii Kościoła i prawa kanonicznego oraz niespecialistami, w języku polskim i w wybranym języku obcym, a także popularyzować wiedzę o teologii oraz wytworach kultury chrześcijańskiej i jej instytucjach	H2A_U08
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
T_K01	ma krytyczną świadomość poziomu własnej dojrzałości osobowej, nabytej wiedzy i umiejętności	H2A_K01
T_K02	rozumie potrzebę intelektualnego oraz religijno-duchowego formowania się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces kształcenia się innych osób oraz potrafi samodzielnie i krytycznie uzupełniać wiedzę i umiejętności, rozszerzone o wymiar interdyscyplinarny	H2A_K01 S2A_K06
T_K03	potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role	H2A_K02

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Wprowadzenie – pedagogika - pedagogika chrześcijańska - dydaktyka

CZEŚĆ I. PEDAGOGIKA JAKO NAUKA:

geneza i rozwój pedagogiki jako nauki;

działy pedagogiki i kryteria ich wyróżniania;
 charakterystyka poznania i wiedzy w pedagogice: pedagogika nauką filozoficzną i teologiczną, empiryczną, humanistyczną, praktyczną;
 wiedza pedagogiczna między umiejętnością działania (*sztuką*) a celowością;
 pedagogika jako nauka w kontekście rozumienia *nauki* i *naukowości*;
 określenie *przedmiotu badań pedagogiki*, jej źródeł oraz metod, technik i narzędzi badań ;
 struktura pedagogiki jako nauki i jako zespołu (kompleksu) nauk o wychowaniu ze zróżnicowanymi sferami przynależności: a) dyscypliny pedagogiczne (ogólne i szczegółowe); b) nauki pedagogiczne; c) nauki współpracujące z pedagogiką (kwestia dialogu interdyscyplinarnego);
 niektóre propozycje uporządkowania dyscyplin tworzących pedagogikę;
 historia rozwoju myśli pedagogicznej, w tym główne nurty w historii myśli pedagogicznej oraz rozwój dyscyplin: pedagogika i dydaktyka, pedagogika chrześcijańska i katolicka.

CZEŚĆ II. PODSTAWY WYCHOWANIA I NAUCZANIA – PODSTAWY PEDAGOGIKI

1. Antropologiczne podstawy pedagogiki i wychowania:

konieczność wychowania i nauczania człowieka – podstawowe tezy antropologiczne;
 granice i możliwości wychowania człowieka (problem *wykształcalności* i *wychowalności*);
 kwestia *podmiotowości*, wolności i odpowiedzialności człowieka;
osoba i jej wychowanie;

2. Ontologiczne podstawy wychowania

podstawowe ujęcia *wychowania* w pedagogice (tzw. *szerokie* i *wąskie* rozumienie *wychowania*) oraz główne pojęcia pedagogiczne i definicje *wychowania*, *wychowanie* a *nauczanie*;
wychowanie a inne formy wpływania na człowieka i wspierania jego rozwoju: *socjalizacja*, *opieka*, *prewencja* itp.;
 w poszukiwaniu integralnych ujęć *wychowania*: *wychowanie* według teorii warstwicowej S. Kunowskiego;
wychowanie a inne formy działania na człowieka i jego *rozwój*;
 istota procesu wychowania: wychowanie jako działalność wychowawców i jako własna aktywność wychowanka (*samowychowanie*);
 - *podmiotowość* w wychowaniu i nauczaniu,
 - *struktura procesu wychowania* – podstawowe czynniki, struktury i dynamizmy wychowania.

3. Aksjologiczne podstawy wychowania:

osoba jako podstawowa wartość w pedagogice i w wychowaniu;
 rodzaje celów wychowania: cele operacyjne i kierunkowe, wychowawcze i dydaktyczne, cel ostateczny, *ideał* wychowawczy, *wzór* *wychowania*, taksonomie celów wychowania i nauczania;
 strategie wspierania procesu urzeczywistniania wartości oraz wartości szczególnie ważne współczesności a wychowanie i cele wychowania chrześcijańskiego

CZEŚĆ III. PEDAGOGIKA i dydaktyka - PODSTAWOWE PROBLEMY:

metodyka wychowania: metody, techniki i środki wychowania; technologie wychowania;
 okoliczności, miejsca i koncepcje organizacji działalności wychowawczej i dydaktycznej;
 wychowanie i nauczanie w rodzinie, w klasie szkolnej, w grupie – jako środowiskach wychowania;
 wychowanie w poszczególnych fazach rozwoju człowieka: młodość, dorosłość (edukacja ustawiczna),
 wychowanie a niepełnosprawność, wychowanie i nauczanie integracyjne;
 wychowanie religijne i moralne, funkcja oraz kompetencje nauczyciela i wychowawcy, rola mediów;
 instytucje wychowania: rodzina, szkoła, religijne wychowanie i kościelne instytucje wychowania,
 grupy młodzieżowe i stowarzyszenia, rola liderów w grupach; praca z klasą szkolną i style kierowania klasą;
 współczesne wyzwania dla wychowania i nauczania chrześcijańskiego – szkoła katolicka, katecheza,
 pedagogizacja rodziców;
 wychowanie i program wychowawczy szkoły, profilaktyka i program profilaktyczny szkoły, program nauczania katechezy a program wychowawczy;
 pedagogiczna osobowość wychowawcy, katechety i duszpasterza.

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne <i>(lista wyboru)</i>	Metody weryfikacji <i>(lista wyboru)</i>	Sposoby dokumentacji <i>(lista wyboru)</i>
WIEDZA			
W_10	Wykład problemowy i konwersatoryjny	praca pisemna	Egzamin pisemny lub ustny
W_11	Praca z tekstem	praca pisemna	Notatki i prezentacje prowadzących
W_19	Wykład konwencjonalny	Zaliczenie pisemne	Egzamin
UMIEJĘTNOŚCI			
U_03	metoda projektu	Prezentacja pracy	prezentacja
U_04	zajęcia praktyczne	Scenariusze zajęć	scenariusze zajęć
U_16	Prezentacja	Scenariusz zajęć	Prezentacja
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
T_K01	Dyskusja	Empatia, krytyczny dystans do stanowiska innych, sztuka argumentacji	Prezentacja własnej pracy zaliczeniowej na egzaminie
T_K02	metoda projektu, zajęcia praktyczne	obserwacja, dyskusja, prezentacja, etapowych prac zaliczeniowych	Notatki prowadzącego, Prace zaliczeniowe i Scenariusze zajęć
T_K03	metoda obserwacji uczestniczącej	obserwacja, dyskusja, scenariusze zajęć	Notatki prowadzącego, scenariusze zajęć

VI. Kryteria oceny, wagi...

Warunki zaliczenia wykładu: Obecność i aktywność na zajęciach, oraz zaliczenie na ocenę z treści wykładu w formie pisemnej lub ustnej (forma do wyboru studentów) oraz z przygotowanej prezentacji koncepcji pracy wychowawczej w świetle wybranej teorii wychowania; prezentacja zaliczeniowa potwierdzająca opanowanie treści z teoretycznych podstaw edukacji zdrowotnej, przygotowanie multimedialnej prezentacji, raport z realizacji projektu, scenariusz z realizacji zajęć potwierdzony przez mentora. Ostateczne kryteria punktowe dla poszczególnych ocen zostaną ustalone w zależności od poziomu prac zaliczeniowych i przekazane do wiadomości studentom.

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	60
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	40

VIII. Literatura

Literatura podstawowa

SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim*, 1965;

PIUS XI, *O chrześcijańskim wychowaniu dzieci i młodzieży*, 1929;

oraz do wyboru – jedna! – z podanych niżej pozycji książkowych:

KUNOWSKI S., *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Warszawa, Wydawnictwo Salezjańskie, 1993;

NOWAK M., *Pedagogika personalistyczna*, W: Zbigniew Kwieciński i Bogusław Śliwerski (red. n.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, 2019 (ISBN 978-83-01-20715-1), s. 487-508.

NOWAK M., *Podstawy pedagogiki chrześcijańskiej*, Lublin, Pracownia Poligraficzna S.H.K."Zawisza", 1995;

NOWAK M., *Podstawy pedagogiki otwartej. Ujęcie dynamiczne w inspiracji chrześcijańskiej*, Lublin, RW KUL, 1999 (zwłaszcza: Wstęp oraz rozdziały: I, II, IV, VII-IX).

NOWAK M., *Teorie i koncepcje wychowania*, Warszawa, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2008 (zwłaszcza rozdziały: I, III, IV, VIII, IX).

NOWAK M., *Profil pedagogiczny nauk o wychowaniu*, Lublin, Wydawnictwo KUL, 2012.

TARNOWSKI J., *Problem chrześcijańskiej pedagogiki egzystencjalnej*, Warszawa, ATK, 1982.

WORONIECKI J., *Katolicka etyka wychowawcza*, t. 1., Lublin. KUL, 1985, s. 328-418.

ŚLIWERSKI B., *Podstawowe prawidłowości pedagogiki*, Warszawa, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2011.

Literatura uzupełniająca

CIECHANIEWICZ W. (red.), *Pedagogika*, Warszawa, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2000.

DYMEK-BALCEREK Krystyna (red. n.), *Podstawy pedagogiki*, Radom, 1999.

KAMIŃSKI S., *Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk*, Lublin, TN KUL, 1992, s. 293-305.

HANSEMANN G., *Wychowanie religijne*, (tł. S. Szczyrbowski), Warszawa, 1988;

HESSEN S., *Podstawy pedagogiki*, Warszawa, Wydawnictwo „Żak”, 1997.

KUCZKOWSKI S., *Przyjacielskie spotkania wychowawcze*, Kraków, WAM, 1985;

KWIECIŃSKI Z. – B. ŚLIWERSKI (red.), *Pedagogika*, t. 1 (cz. I i II – s. 11-182), t. II (cz. II i III – s. 96-396), Warszawa, WN PWN, 2003.

NOWAK M., *Główne nurty współczesnej filozofii wychowania*, „Kultura i Edukacja”. Toruń, 2(4)1992, s.7-27.

NOWAK M., *Kompetencje i kształcenie nauczycieli i wychowawców w kontekście wielokulturowości*, W: T. LEWOWICKI – J. URBAN (red.), *Edukacja międzykulturowa na pograniczach w pierwszych latach rozszerzonej Unii Europejskiej – teoria i praktyka*, Katowice, Wydawnictwo Gnome, 2007, s. 43-55.

ŚLIWERSKI B., *Współczesne teorie i nurty wychowania*, Kraków, IMPULS, 1998.